ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Από τον Χρήστο Επαμ. Κυργιάκη

Γεννήθηκαν στην ίδια γειτονιά, σχεδόν ταυτόχρονα στις 15 Αυγούστου του 1924. Η μία, η Κλειώ, γεννήθηκε 2 ώρες μετά την άλλη, τη Δώρα.

Μαζί έκαναν τα πρώτα τους βήματα, τα πρώτα παιχνίδια, τις πρώτες σκανδαλιές. Οι γονείς τους ήταν από εκείνους τους ανθρώπους που δεν ήθελαν τα παιδιά τους να μείνουν αγράμματα. Ας ήταν κορίτσια, θα πήγαιναν στο σχολείο και θα μάθαιναν γράμματα. Το μυαλό σαν το αφήσεις αγράμματο και απαίδευτο δεν μπορεί να πετάξει. Μένει φοβισμένο και κουρνιασμένο. Ας ήταν φτωχοί που τα ‘φερναν δύσκολα βόλτα. Τα κορίτσια δεν θα μεγάλωναν ούτε εσώκλειστες σε κάποιο σπίτι ούτε ανάμεσα στις μηχανές του κοντινού υφαντουργείου.

Στις δύο φίλες άρεσε πολύ το σχολείο. «Τα παίρνουν τα γράμματα καλύτερα από τα’ αγόρια» έλεγε συχνά ο δάσκαλός τους. Όμως, πιο πολύ τους άρεσε να ξεφυλλίζουν εκείνο το μεγάλο βιβλίο που τους χάρισε ο θείος της Κλειώς.

Έγραφε για χώρες άγνωστες, μακρινές, για ανθρώπους με άλλες συνήθειες, ήθη και έθιμα. Είχαν υποσχεθεί η μία στην άλλη πως θα έκαναν ότι μπορούσαν για να ταξιδέψουν στις χώρες εκείνες. Πάνω απ’ όλα όμως είχαν δώσει όρκο να επισκεφτούν το Αϊβαλί, τον τόπο καταγωγής των γονιών τους και όλων των συγγενών τους.

Την ημέρα των γενεθλίων τους το 1940 καθώς έκλειναν τα 16, έφτασαν τα μαντάτα. Το ελληνικό καταδρομικό «Έλλη», βυθίστηκε από τορπίλη ιταλικού υποβρυχίου, του Delfino, όπως έγινε αργότερα γνωστό.

Βέβαια, τα τελευταία 3 χρόνια, είχαν γίνει ήδη γνωστές οι επεκτατικές προθέσεις της φασιστικής Ιταλίας του Μουσολίνι και της ναζιστικής Γερμανίας του Χίτλερ ο οποίος, βασιζόμενος στη βαθιά οικονομική κρίση που χτύπησε τη Γερμανία τη δεκαετία του 1930,

κατάφερε να πείσει τους Γερμανούς για την αναγκαιότητα του λεγόμενου «ζωτικού χώρου», φορτώνοντας ταυτόχρονα την εξαθλίωση του γερμανικού λαού, στους λαούς άλλων εθνοτήτων.

Κ. Να δεις που πάμε για πόλεμο!

Δ. Γιατί το λες;

Κ. Ακούω τους γονείς μας που το συζητάνε έντονα. Ο Χίτλερ ήδη προσάρτησε την Αυστρία τη δυτική Τσεχοσλοβακία και την Πολωνία. Οι ναζιστές του Χίτλερ σπέρνουν παντού το μίσος και κυνηγάνε κάθε ξένο προς την Άρια φυλή. Οι φασίστες του Μουσολίνι ακολουθούν.

Δ. Κι εγώ τους άκουσα ένα βράδυ που συζητούσαν κι έλεγαν πως θα’ ρθουν δύσκολες μέρες. Περιμένουν πόλεμο, έλεγαν, με τους Ιταλούς και τους Γερμανούς. Μαύρες μέρες μας περιμένουν, έλεγαν.

Κ. Εγώ, αν γίνει πόλεμος θα πάω να πολεμήσω. Όπως κι ο Μάρκος. Μου το είπε χθες το βράδυ πριν πέσουμε για ύπνο.

Δ. Ο αδερφός σου είναι 23 χρόνων. Εσύ πώς θα πας να πολεμήσεις; Δεν θα σ’ αφήσουν…Να σε ρωτήσω; Δεν φοβάσαι;

Κ. Φυσικά και φοβάμαι. Αν δεν το κάνω όμως θα ντρέπομαι για μια ζωή. Δεν θέλω να γίνω σαν τον Παντελή το γείτονα που όποτε έρχεται στο σπίτι μας λέει πως όλη η Ευρώπη πρέπει να πάει με το Χίτλερ. Αυτός, λέει, είναι ο πιο δυνατός ετούτη τη στιγμή. Όποιος αντισταθεί, χάθηκε, λέει.

Δ. Μήπως έχει δίκιο; Μήπως θα ήταν καλύτερο να είμαστε φίλοι του;

Κ. Φιλίες με τα αρπακτικά δεν γίνονται! Ξέρεις πώς ονειρεύεται τους νέους ο Χίτλερ; Χωρίς συνείδηση. Η συνείδηση, λέει, πως είναι ελάττωμα και πως η νεολαία θα πρέπει να είναι σκληρή και αδίστακτη, να μην αισθάνεται τίποτα μπροστά στο θάνατο, να μην λυπάται τον άλλον που πεθαίνει. Δεν ξέρω για σένα, εγώ χωρίς συνείδηση δεν μπορώ να ζήσω. Άλλωστε, ξέρεις πολύ καλά πως θέλω να γίνω δασκάλα. Γίνεται δασκάλα χωρίς ευαισθησία, χωρίς ανθρωπιά και χωρίς συνείδηση;

Μόλις 2 μήνες χρειάστηκαν για να συμβεί αυτό που όλοι περίμεναν και απεύχονταν. Όμως η Ιστορία, δεν προχωράει με ευχές. Η Γερμανία είχε ανάγκη τα πετρέλαια της Ρουμανίας, το

χάλυβα της Πολωνίας και τη θάλασσα της Ελλάδας. Στις 28 Οκτωβρίου του 1940, η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα και η, μέχρι τότε ουδέτερη Ελλάδα, αρνήθηκε την άνευ όρων συνθηκολόγηση που ζητούσε ο Μουσολίνι, παρόλη την ιδεολογική συγγένεια του δικτάτορα Μεταξά με το φασισμό και το ναζισμό.

Κ. Μάνα σου λέω πως δεν μπορώ να κάθομαι στο σπίτι και να μην κάνω τίποτα. Θα πάω κι εγώ να πολεμήσω, όπως ο Μάρκος.

Μ. Ο Μάρκος κόρη μου είναι άντρας. Νομίζεις πως θα σου δώσουν εσένα όπλο; Μια σταλιά κοριτσάκι είσαι. Το όπλο είναι βαρύτερο από σένα.

Κ. Αν δεν μου δώσουν, θα πάω εθελόντρια στον Ερυθρό Σταυρό. Σε παρακαλώ μανούλα μου. Κατάλαβέ με. Πνίγομαι. Δεν μπορώ να νιώθω ότι ο αδερφός μου πολεμάει για μένα κι εγώ να μην κάνω τίποτα να βοηθήσω.

Άλλωστε τα νέα που φτάνουν από το μέτωπο είναι καλά. Οι Ιταλοί τα βρήκαν σκούρα, οι δικοί μας έκαναν αντεπίθεση κι εκείνοι άρχισαν να υποχωρούν.

Μ. Κλειώ μου αυτά αλλάζουν. Στον πόλεμο δεν μπορείς ποτέ να είσαι σίγουρος. Σήμερα κερδίζεις και αύριο τρέχεις ηττημένος να κρυφτείς. Μη μου ανάβεις φωτιές παιδί μου.

Πράγματι, οι Έλληνες με γενικευμένη αντεπίθεση, υποχρέωσαν τους Ιταλούς να υποχωρήσουν στο έδαφος της Αλβανίας, κινούμενοι προς τη χώρα τους. Το έπος του 1940 είχε γραφτεί με κεφαλαία γράμματα στην Ιστορία. Ήταν η πρώτη πολεμική ήττα του γερμανοιταλικού άξονα η οποία ανάγκασε τη Γερμανία να σπεύσει προς βοήθεια των συμμάχων τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα από τις 12 Απριλίου του 1940 ο ελληνικός στρατός να αρχίσει να αποχωρεί από το έδαφος της Αλβανίας μέχρι που στις 20 Απριλίου υπογράφτηκε συνθηκολόγηση με τους Γερμανούς και 3 μέρες αργότερα με τους Ιταλούς.

Οι Γερμανοί, μετά τη συνθηκολόγηση, εισήλθαν στην Αθήνα στις 27 Απριλίου και όρκισαν φιλογερμανική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον στρατηγό Γεώργιο Τσολάκογλου. Σχεδόν ταυτόχρονα, ο ελληνικός λαός, στην αρχή σποραδικά, αργότερα με μεγάλη μαζικότητα, οργάνωσε την αντίστασή του στους κατακτητές Γερμανούς, Ιταλούς και Βούλγαρους, μέσα από τις γραμμές διάφορων αντιστασιακών οργανώσεων, από τις οποίες η μαζικότερη ήταν αυτή του ΕΑΜ. Βέβαια, υπήρχαν κι εκείνοι, πάντα θα υπάρχουν, που προτίμησαν όχι να αντισταθούν στους κατακτητές αλλά να συνεργαστούν μαζί τους προδίδοντας και καταδίδοντας Έλληνες πατριώτες που αντιστέκονταν, οδηγώντας τους στη φυλακή ή στο

εκτελεστικό απόσπασμα. Για αντάλλαγμα είχαν την εύνοια των κατακτητών, που τους εξασφάλιζε τον πλουτισμό μέσω της μαύρης αγοράς τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης σε μια περίοδο που η πείνα και η ανέχεια θέριζε τις ζωές και τις ψυχές των ανθρώπων.

Μέσα στις συνθήκες αυτές συνεχίζεται η δική μας ιστορία με τις δύο φίλες, την Κλειώ και τη Δώρα, να έχουν φύγει από το σπίτι και να έχουν ενταχθεί από πολύ νωρίς στις γραμμές της εθνικής αντίστασης και τον γείτονά τους τον κυρ Παντελή να γίνεται συνεργάτης των Γερμανών, καταδότης και μαυραγορίτης.

Ήταν βράδυ, λίγες ώρες μετά την έναρξη της απαγόρευσης της κυκλοφορίας όταν στο δρόμο έξω από το σπίτι της Κλειώς το πέρασμα μιας γερμανικής περιπόλου 6 στρατιωτών, έσχιζε την απόλυτη ησυχία. Μπροστά πήγαινε ο Γερμανός λοχίας και δίπλα τους, σερνόμενος σα φίδι ο κυρ Παντελής. Η περίπολος στάθηκε λίγο πριν το σπίτι της Κλειώς. Ο κυρ Παντελής, έδειξε με το χέρι του το σπίτι στο λοχία, και αμέσως μετά, με το φιδίσιο σύρσιμό του χάθηκε στο σκοτάδι. Οι στρατιώτες, άνοιξαν με δύναμη την εξώπορτα της μικρής αυλής και φτάνοντας στην πόρτα του σπιτιού κοντοστάθηκαν. Ο λοχίας, άρχισε να χτυπά με δύναμη την πόρτα και μιλώντας σπαστά ελληνικά ζητούσε επίμονα να ανοίξουν την πόρτα.

Η μάνα της Κλειώς έτρεξε έντρομη και άνοιξε την πόρτα. Ο λοχίας και οι στρατιώτες, μπήκαν με ορμή και άρχισαν να ψάχνουν τα δωμάτια του σπιτιού.

Μ. Τι θέλετε; Ποιον ζητάτε τέτοια ώρα;

Ο λοχίας τη ρώτησε που είναι ο άντρας της και τα παιδιά της.

Μ. Ο άντρας μου, πήγε στον ξάδερφό του στο Παγκράτι να τον δει που αρρώστησε. Ο Μάρκος μου λείπει καιρό από το σπίτι. Δεν ξέρω που βρίσκεται το παλικάρι μου. Η Κλειώ μου πήγε με τον πατέρα της. Θα κοιμηθούν εκεί το βράδυ.

Ενώ οι στρατιώτες έκαναν άνω κάτω το σπίτι ψάχνοντας, ο λοχίας, ουρλιάζοντας της είπε: «Τα παιδιά σου ξέρουμε ότι είναι στην αντίσταση. Ξέρουμε ότι θέλουν το κακό της Γερμανίας και του Φύρερ. Ξέρουμε ότι η κόρη σου ήρθε σήμερα στο σπίτι. Μη μας λες ψέματα! Πες μας που την κρύβεις;

Μ. Όποιος σας είπε κάτι τέτοιο, σας είπε ψέματα. Ξέρω ποιος είναι. Αυτός ο σπιούνος ο Παντελής.

Ένα δυνατό χαστούκι του λοχία, έκοψε τη μιλιά της δύστυχης μάνας και την έριξε με δύναμη

στο πάτωμα.

Μ. Εσύ δεν έχεις μάνα; Δεν είσαι γιος; Δεν ξέρω που είναι η Κλειώ, μα και να ήξερα δεν θα σου το έλεγα ακόμη κι αν με βασάνιζες, ακόμη κι αν με σκότωνες. Πήγαινε παιδί μου στη μάνα σου και πες της αυτό που έκανες πριν από λίγο για να νιώσει περήφανη...

Ο λοχίας αγρίεψε με την αντίδραση της ανήμπορης γυναίκας. Λύσσαξε από το κακό του. Με μία γρήγορη κίνηση, βγάζει το πιστόλι του και πυροβολεί. Ακόμη και οι στρατιώτες τρόμαξαν. Η μάνα της Κλειώς, με το βλέμμα της καρφωμένο πάνω του έπεσε στο ξύλινο πάτωμα αφήνοντας την τελευταία της πνοή. Πρόλαβε μόνο να πει:

Μ. Δεν είστε πια άνθρωποι... Αγρίμια γίνατε ...που ξεδιψάτε με το αίμα αθώων. Αυτό το αίμα...σύντομα ... θα σας πνίξει.

Έξω, στη μικρή αυλή του σπιτιού, σε μια κρυφή καταπακτή που είχε φτιάξει ο πατέρας της Κλειώς, όταν άρχισε ο πόλεμος, βρίσκονταν κουρνιασμένες η Κλειώ και η Δώρα. Άκουσαν όλα όσα είχαν προηγηθεί. Η Δώρα με το ζόρι κρατούσε την Κλειώ να μη βγει έξω.

Κ. Πρέπει να βγω έξω να πάω να βοηθήσω τη μάνα μου. Άσε με σε παρακαλώ, μη με κρατάς.

Δ. Δεν θα πας πουθενά. Δεν μπορείς να κάνεις τίποτα, δεν το καταλαβαίνεις; Το μόνο που θα καταφέρεις αν εμφανιστείς τώρα είναι να πεθάνουμε και οι τρεις μας.

Στο άκουσμα του πυροβολισμού, η καρδιά της έσπασε σα γυαλί.

Κ. Μάνα μου! Μανούλα μου! Γλυκιά μου μανούλα. Θυσιάστηκες για μένα! Ακόμη και την τελευταία σου πνοή μου την έκανες δώρο.

Κακούργοιοιοι...

Δ. Σώπα. Σώπα καλή μου. Μην τους κάνεις δώρο τη θυσία της. Εκείνη έφυγε για να ζήσουμε εμείς. Μην την προδίδεις. Κλάψε! Κλάψε όσο μπορείς. Θα είναι μεγάλη η νύχτα. Κλάψε όσο μπορείς. Σου υπόσχομαι πως θα είναι για τελευταία φορά.

Οι ώρες μες στην καταπακτή μέχρι να ξημερώσει, ήταν ατελείωτες. Λίγο πριν φέξει, οι δύο φίλες βγήκαν με μεγάλη προσοχή στη μικρή αυλή και προχωρώντας τοίχο-τοίχο άρχισαν να απομακρύνονται από το σπίτι. Η μισή καρδιά της Κλειώς έμεινε για πάντα πίσω. Φτάνοντας σε μια διασταύρωση, στην απέναντι γωνία, έξω από ένα εγκαταλελειμμένο σπίτι φάνηκε η

φιγούρα του κυρ Παντελή. Εκεί είχε την αποθήκη του όπου συγκέντρωνε όλα τα πράγματα που πουλούσε στη μαύρη αγορά. Η Κλειώ δεν άντεξε και η φωνή της έσκισε σαν ξυράφι την πρωινή ησυχία.

Κ. Σκουλήκι! Δεν είσαι άνθρωπος εσύ. Κτήνος είσαι…

… κι έκανε να τρέξει προς το μέρος του. Εκείνος, ακούγοντας τη φωνή της Κλειώς, παράτησε τα κλειδιά πάνω στην πόρτα της αποθήκης και το έβαλε στα πόδια. Με τα χίλια ζόρια η Δώρα μπόρεσε και απομάκρυνε τη φίλη της για να χαθούν σε λίγο στο σκοτάδι που άρχισε να δίνει τη θέση του στο φως της ημέρας.

Οι μέρες περνούσαν με τους Έλληνες να αντιστέκονται καθολικά στους Γερμανούς κατακτητές και τους συμμάχους τους, μέσα από τις γραμμές των πολλών αντιστασιακών οργανώσεων που δημιουργήθηκαν. Ο λαός μας πλήρωσε με αγώνες, θυσίες και αίμα τη θέλησή του να ζει και να διαχειρίζεται τις τύχες του ελεύθερος. Περίπου 90.000 Έλληνες στρατιώτες και πάνω από 330.000 άμαχοι Έλληνες πολίτες έχασαν τη ζωή τους, στον αγώνα ενάντια στη φασιστική λαίλαπα. Οι εκτελέσεις πολιτών στην περίοδο της γερμανικής κατοχής μετά από σχεδιασμένα μπλόκα των κατοχικών δυνάμεων και των ταγμάτων ασφαλείας, βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη.

Καλογρέζα, Κοκκινιά, Καισαριανή, Ζωγράφου και πολλές ακόμη περιοχές της Αθήνας αλλά και της Ελλάδας ολόκληρης, υπήρξαν τόποι θυσίας άμαχων Ελλήνων κάθε ηλικίας, ακόμη και αναπήρων του πολέμου με τους Ιταλούς.

Οι δύο φίλες συμμετείχαν με όλες τους τις δυνάμεις στον ανυποχώρητο αντιστασιακό αγώνα. Έναν αγώνα που ήταν μονόδρομος για την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία.

Στις 12 Οκτωβρίου του 1944, οι Γερμανοί στρατιώτες, αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την Αθήνα. Ο λαός ξεχύνεται στους δρόμους πανηγυρίζοντας και ζητωκραυγάζοντας. Η Δώρα με την Κλειώ, κρυμμένες στο υπόγειο του σπιτιού ενός αντιστασιακού συνδέσμου, ξυπνάνε από τις φωνές του κόσμου που περνάνε απ’ έξω.

Δ. Κλειώ ξύπνα. Ξύπνα γρήγορα. Σήκω. Οι Γερμανοί ξεκουμπίστηκαν. Γίνεται χαμός έξω.

Κ. Ήταν θέμα ημερών. Ο φασισμός εδώ και καιρό, ψυχομαχούσε σε όλο τον κόσμο. Γρήγορα να ετοιμαστούμε να βγούμε έξω.

Δ. Δεν ξέρω αν πρέπει να χαίρομαι ή να λυπάμαι. Τόσοι νεκροί, τόσοι τραυματίες. Πόλεμοι,

βασανιστήρια, στρατόπεδα συγκέντρωσης, πείνα, αρρώστιες, εκτελέσεις. Κι όλα αυτά για έναν τρελό!

Κ. Πιστεύεις πως όλα έγιναν επειδή έτυχε να γεννηθεί ο Χίτλερ; Όλα έγιναν γιατί το επέβαλλαν συγκεκριμένες συνθήκες να γίνουν. Δες λίγο τον φυσικό πλούτο και τα ορυκτά στις χώρες που επιτέθηκε ο Χίτλερ. Πετρέλαιο, νικέλιο, χάλυβας, άνθρακας. Όλα ήταν απαραίτητα για την βιομηχανική ανάκαμψη της Γερμανίας. Μπροστά στην ανάγκη αυτή, οι ανθρώπινες ζωές δεν έχουν καμιά σημασία.

Δ. Όμως τελικά, δεν τους πέρασε. Το έχασαν μια και καλή το παιχνίδι. Οι λαοί, κατάλαβαν ποιο είναι το δικό τους συμφέρον.

Κ. Μόνο που το κατάλαβαν με τον πιο οδυνηρό τρόπο. Άσε που έχω και μια αμφιβολία κατά πόσο το κατάλαβαν. Το μέλλον θα δείξει. Έλα, τέρμα οι κουβέντες. Πάμε να το γιορτάσουμε. Μόνο που…

Δ. Λέγε! Τι θέλεις;

Κ. Θέλω να περάσουμε πρώτα να αφήσουμε ένα λουλούδι στον τάφο της μάνας μου. Να της πω ότι οι φονιάδες της ξεκουμπίστηκαν. Να της πω ότι δεν θυσίασε χωρίς λόγο της ζωή της και ότι τα παιδιά της από δω και πέρα θα ζουν ελεύθερα και χωρίς φόβο…Και να της δώσω μια υπόσχεση.

Δ. Ποια υπόσχεση;

Κ. Πως θα κάνω ότι περνάει από το χέρι μου ώστε να μην ξαναζήσει η ανθρωπότητα τον πόλεμο, να μην ξαναζήσει ποτέ το φασισμό.